

ind der, hvor en saadan Toldgrændse ikke er forhaanden, saa beviser man det bedst derved, at man nu ikke gjør Andet, end man gjorde forrige Gang, da man søgte at udjevne Forhold af denne Natur. Jeg siger altsaa: der er ikke fra Toldgrændsens Side, saavidt jeg kan skjønne, efter Regjeringens egen Betragtning nogen Anledning til denne Forandring; dersom man nu svarer mig: ja det er ikke Hovedgrunden, Hovedgrunden er, at vi, naar vi have den Bevidsthed, at et Bessatningsystem er det rette, saa skulle see at gjennemføre dette System overalt, saa siger jeg: vel, ogsaa det kan jeg erkjende, men hvem tør fremtræde og sige: dette Bessatningsystem er saa absolut rigtigt, at man skal indføre det der, hvor det ikke er, naar ingen anden Grund er forhaanden end dette Bessatningsvæsens indre Betragtning. Dersom man siger mig: ja, men det er en let Maade at opkræve Skat paa, saa indrømmer jeg det; enhver Skat paa en Nærning, som frembringer til almindeligt Forbrug, som ikke let kan drives i Smug og som man temmelig let kan vaage over, er en beqvem Bessatning, men den hører op at være en indbringende Bessatning i det Dieblif, jeg giver Erstatning derfor. Det er altsaa kun en Udjævning af Forhold, det er ikke Bessatningshensyn, jeg tager, thi det er mig ligesaa nemt, ja endog nemmere, at beholde Rente og Indtagt af de Capitaler, jeg giver til Affindelse, end at holde et Opsyn over, at Brændeviinsværkerne ikke drives i Smug; siger man: ja, Brændeviinsbessatningen har en anden Side, den har en moralsk Side, saa svarer jeg dertil: ingen Bessatning i Verden har en moralsk Side (Hør!), Bessatningens Formaal er Nytten, det er fra Nytten og Beqvemmeligheden, jeg skal gaae ud, giver det mig ingen Nytte, ingen Beqvemmelighed at indføre en ny Skat, saa er der, saavidt jeg kan indsee, aldrig nogen Grund dertil. Jeg vil ikke her indlade mig paa en Underføgelse af Sandheden i den Udtalelse, som jævnlig høres, at det skulde være til at forbedre et Folks Moralitet at bessatte Brændevinen — det er for vidtløftigt, der har

været sagt saameget derom i alle Retninger, at jeg kan spare at sige noget yderligere, især da det ikke foreligger her. Jeg har engang seet anføre, at Bornholmerne ved at have den frie Brændeviinsbrænden ere komne til for en Deel Aar siden at drikke overvættes megen Brændeviin, men man har Gudskelov i den samme Bemærkning sagt, at man gauffe saa Aar efter er kommen underveir med, at de nu drikke meget mindre Brændeviin; enten er det nu aldeles vist, at denne første statistiske Opgivelse, som saamange andre, har været yderst overfladisk og ketskindig, eller ogsaa er det et Beviis for, at der i Bornholmernes Brændeviinsmoralitet er en saa væsentlig Forbedring, og en saadan Fremfribden, at vi ikke mere gjennem nogensomhelst Bessatning behøve at have Omsorg for denne Moralitetens Udvikling. Jeg kaster altsaa dette Hensyn aldeles tilside, eller jeg sluger det ned med denne Mundfuld Vand, og der bliver altsaa, som mig synes, kun det Spørgsmaal tilbage: Er det en nyttig Foranstaltning, saaledes for ingen væsentlig Fordeels Skyld at stræbe efter en Gensartethed, som i sig selv kan blive til en meget stor Forskjellighed, da det derved gjøres til en vigtig Sag for Bornholm at smugle med Brændeviin? Bornholms Beliggenhed giver i mangfoldige Henseender god Anledning dertil: det har en aaben Kyst ligeoverfor det Land i Europa, som for Dieblifket frembringer meest Brændeviin, og det til en billig Priis, nemlig Preussens, og det vil have en saa stor Præmie paa at indsmugle dette Brændeviin, at der vil opstaae en stadig Kamp mellem Toldopsynet og Bornholmerne i saa Henseende. Man vil komme til at forøge Toldopsynet, og det er en Bei, som man ikke skal tage Anledning til at betræde, men skulde meget hellere gaae den modsatte Bei og forsøge, om man ikke paa Bornholm kunde opkræve den hele Sum, saaledes som den nu er, som en directe Skat, og frigjøre en saadan særskilt liggende D for alt Toldvæsen, end forøge Anledningerne til denne Kamp mellem de fiskalske Betjente og Befolkningen (Hør!).